

Angelika Polak

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu – Xamk
Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia

ARVIOINTIRAPORTTI

Huuma – Tulevaisuustaitoja nuorille tanssin keinoin -hanke

Helmikuu 2022

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LASTEN
NUORTEN
SÄÄTIÖ

SISÄLLYS

I. JOHDANTO.....	3
II. ARVIOINTI JA ARVIOINTIKYSYMYKSET.....	3
1. TULOSARVIOINTI.....	4
2. PROSESSARVIOINTI.....	4
3. YKSILÖARVIOINTI.....	4
III. ARVIOINTIMENETELMÄT JA ARVIOINNIN TULOKSET.....	4
1. NUORTEN NÄKEMYKSIÄ HANKKEEN TOIMINNASTA.....	4
1.1 PALAUTEKYSELY.....	4
1.2 TEEMAHAASTATTELUT.....	6
1.3 LUOVAT ARVIOINTIMENETELMÄT.....	8
1.4 ETNOGRAFINEN ARVIOINTIOSUUS – OMA HAVAINNOINTI.....	9
2. TAITEILIAOJHAAJIEN KOKEMUKSIA.....	13
2.1 REFLEKTOINTI 2019–2021.....	13
2.2 MUUT MENETELMÄT.....	15
3. OPETTAJIEN JA NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ HANKKEEN TOIMINNASTA.....	16
4. KUNTATOIMIJAT.....	16
IV. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	17
TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN.....	17
KEHITTÄMISEHDOTUKSET.....	18
LÄHTEET.....	19
LIITTEET.....	19
LIITE 1. Huuma-hankkeen tulokset.....	20
LIITE 2. Kokonaiskuva arvioinnista.....	21
LIITE 3. Koonti hankkeen tavoitteista, arviointimenetelmistä ja tuloksista.....	22

I. JOHDANTO

Huuma – Tulevaisuustaitoja nuorille tanssin keinoin -hankkeen (ESR 2019–2022) tavoitteena oli vahvistaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten sosiaalista osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä Vantaalla, Mikkelissä ja Kuopiossa toiminnallisten menetelmien, tanssin ja liikkeen, avulla. Hankkeen toiminnan varsinaisena kohderyhmänä olivat ilman opiskelu- ja työpaikkaa olevat 16–29-vuotiaat maahanmuuttajataustaiset ja kantasuomalaiset nuoret. Pyrkimyksenä oli saada mukaan toimintaan 225 nuorta.

Tavoitteena oli vahvistaa nuorten yhteisöön kuulumisen tunnetta ja kykyä toimia yhdessä muiden kanssa sekä lisätä kulttuurienvälistä vuorovaikutusta. Lisäksi tavoitteena oli tukea nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä maahanmuuttajataustaisten nuorten integroitumista paremmin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Hankkeessa myös kehitettiin tanssi- ja nuorisoalan osaamista. Hankkeen tavoitteet esitellään liitteessä 3.

Arvioinnin kohteena on Huuma – Tulevaisuustaitoja nuorille tanssin keinoin -hankkeen toteutus. Arvioinnin perusteella työpajoista hyötyivät sekä kantasuomalaiset että maahanmuuttajataustaiset nuoret.

Hankkeen päätoteuttajana toimi Lasten ja nuorten säätiö. Tanssityöpajoista vastasivat seuraavat osatoteuttajat: ANTI – Contemporary Art Festival Kuopiossa, Etelä-Savon Tanssiopisto (ESTO) Mikkelissä sekä Tanssiteatteri Raatikko Vantaalla. Arviointi kuuluu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenian työpakettiin.

Rahoituksen myönsi Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmasta (Euroopan sosiaalirahasto).

Tässä raportissa arvioidaan sekä hankkeen toteutusta että arviointimenetelmiä.

II. ARVIOINTI JA ARVIOINTIKYSYMYKSET

Huuma-hankkeessa toteutettiin toiminnan ja tulosten arviointia koko hankkeen keston ajan. Lisäksi kehitettiin luovien menetelmin toteutettavaa arviointia. Hankkeessa arvioitiin seuraavia vaikutuksia:

- a. välittömät vaikutukset (nuoret osallistuvat toimenpiteisiin) ts. asiat, joita tehdään konkreettisesti
- b. välitason vaikutukset (nuorten fyysinen ja psyykinen hyvinvointi, palveluiden kehittyminen) ts. asiat, joihin vaikutetaan suoraan ja epäsuorasti
- c. viimesijaiset vaikutukset (osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen yksilötasolla) ts. pidemmän aikavälin tulokset
- d. viimesijaiset yhteiskunnalliset vaikutukset (kotoutumisen edistäminen, rasmin ehkäiseminen) ts. laajemmat vaikutukset muiden nuorisohankkeiden ohella.

Säännöllinen aineistonkeruu hankkeen alusta lähtien on tukenut hankkeen toiminnan kehittämistä. Samalla on arvioitu tulosten saavuttamista tavoitteiden suhteen.

Nuorten osallistuminen arviointiin tarjosi heille mahdollisuuden vaikuttaa tanssityöpajojen toimintaan. Nuoret ovat tärkeitä arviointitiedon tuottajia, mutta arviointi ei perustu vain heidän äänensä kuuntelemiseen. Lisäksi kerättiin aineistoa myös taiteilijaohjaajilta, nuorten kanssa työskenteleviltä opettajilta ja nuorisotyöntekijöiltä sekä kuntatoimijoilta. Myös tutkijan havainnot

ovat mukana osana arviointia. Arviointiaineisto kerättiin määrällisiä ja laadullisia menetelmiä käyttäen. Kokonaiskuva arvioinnista löytyy liitteestä 2.

Arviointi koostuu tulos-, prosessi- ja yksilöarvioinnista.

1. TULOSARVIOINTI

Tulosarvioinnissa arvioitiin tulosten saavuttamista suhteessa hankesuunnitelmaan. Kohderyhmänä olivat nuoret, taiteilijaohjaajat sekä kuntatoimijat. Tulosarvioinnilla vastattiin kysymykseen *Mitä toimintoja ja tuloksia hankkeessa saatiin aikaiseksi?* (Ks. liite 3: Koonti hankkeen tavoitteista, arviointimenetelmistä ja tuloksista.)

2. PROSESSIVARVIOINTI

Prosessiarvioinnissa arvioitiin prosessin vaikutuksia, vahvuuksia ja heikkouksia sekä käytäntöjä ja toimintatapoja. Prosessiarvioinnilla vastattiin kysymykseen *Mikä hankkeen toiminnassa oli keskeistä ja mihin toimintaa tuli suunnata?*

3. YKSILÖARVIOINTI

Yksilöarvioinnissa keskityttiin nuorten kokemuksiin sekä taiteilijaohjaajien havaintoihin toiminnasta. Yksilöarvioinnilla vastattiin kysymykseen *Millaisia kokemuksia ja polkuja hanke tarjoaa yksilöille?*

III. ARVIOINTIMENETELMÄT JA ARVIOINNIN TULOKSET

1. NUORTEN NÄKEMYKSIÄ HANKKEEN TOIMINNASTA

Nuurilta kerättiin arviointimateriaalia useilla eri tavoilla. Näin saatiin mahdollisimman kattava kuva hankkeen toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Hankkeen alkuvaiheessa oli haasteellista tavoittaa nuoria ja saada heitä mukaan. Hankkeen edetessä osallistujia saatiin mukaan muun muassa tietyn organisaation sisällä jo toimivista ryhmistä. Yhteistyötä tehtiin VALMA- ja TELMA-koulutusten sekä maahanmuuttajille tarkoitetun kotoutumisohjelman kanssa. Tästä syystä toiminnassa oli ajoittain mukana myös muunikäisiä henkilöitä; pieni osa osallistujista oli yli 30-vuotiaita. Lisäksi nuoret ja tanssiryhmät olivat keskenään hyvin erilaisia.

1.1 PALAUTEKYSELY

Alkuperäisenä tavoitteena oli kerätä toimintaan osallistuvilta nuorilta jokaisesta ryhmästä aloitus- ja lopetuspalautte, jotta hankkeen tavoitteita suhteessa konkreettisiin tuloksiin voidaan kartoittaa. Kyselyitä toteutettiin sekä verkkokyselylomakkeella (SurveyPal) että paperilomakkeella. Nuoret täyttivät ensimmäisen kyselyn aloittaessaan tanssityöpajassa ja toisen tanssityöpajakson päättyessä. Kuvassa 1 esitellään palautekyselyn osiot.

PALAUTEKYSelyn OSIOT

- Yhteistoiminta
- Keho
- Mieli
- Ryhmä
- Eri kulttuurit
- Tulevaisuus (myöhemmin lisätty)

Kuva 1. Palautekyselyn osiot.

Kyselylomake muokattiin käytettäväksi erilaisissa ryhmissä. Maahanmuuttajataustaisille nuorille oli käytössä kaksikielinen lomake selkokielellä: suomeksi ja englanniksi. Erytistarpeita omaaville nuorille kysely työstettiin TELMA-ryhmissä työskentelevien opettajien kanssa. Myös tämä lomake oli laadittu selkokielellä, ja siinä käytettiin vastausvaihtoehtoja ”kyllä” ja ”ei”. Alkuperäisessä lomakkeessa käytettiin asteikkoa 1–5. Aineiston keruu oli välillä haasteellista. Parhaiten se sujui silloin, kun tutkija oli mukana avustamassa näissä tilanteissa.

Yleisesti tarkastellen nuoret arvioivat omat kykynsä melko korkealle. Syksyllä 2019 havaittiin myös pientä nousua tietyissä keskiarvoissa. Esimerkiksi kehon keskiarvo oli alkuarvioinnissa 3,4 ja työpajojen lopussa 3,5. Mieli taas oli alkuarvioinnissa 3,4 ja loppuarvioinnissa 3,6. Syksyllä 2020 nuoret arvioivat ryhmätoimintakykynsä olevan melko korkea: keskiarvo oli 4,35 (N = 20). Vuosina 2019-2020 aloituslomakkeeseen vastasi 32 osallistujaa, lopetuslomakkeeseen 46 nuorta ja selkokielellä olevan lopetuslomakkeeseen 82 vastaajaa.

Yleisesti ottaen keskiarvoissa kuitenkin ilmeni pientä laskua. Tämän voi selittää se, että usein nuoret, jotka osallistuvat työpajaan, osaavat olla kriittisempiä pajajakson lopussa kuin alussa. He oppivat arvioimaan kokemuksiaan ja osaamistaan eri tavoin. Lisäksi alkukyselyyn vastasivat usein eri nuoret kuin loppukyselyyn, mikä myös voi olla keskiarvojen laskemisen syynä.

Hankkeen toimenpiteiden vaikutusten mittaamiseen kyselyillä on syytä suhtautua kriittisesti. Kyselyn avulla ei pystytty luotettavasti mittaamaan nuorten kykyjä ja valmiuksia vertailuasetelmaa hyödyntäen (alku- ja loppumittaukset). Ongelmia aiheuttivat se, ettei ollut mahdollista saada vastauksia kaikilta nuorilta, ja se, että nuorten vaihtuvuus toiminnassa oli suurta. Vastaajien joukossa oli myös sellaisia nuoria, jotka osallistuivat toimintaan vain kerran. Jotkut taas eivät osanneet tarpeeksi hyvin suomea eivätkä englantia vastatakseen kyselyyn, vaikka se olikin selkokielellä. Kyselyn sisältöä muokattiin hankkeen aikana useampaan kertaan. Vastausaste oli matala: vain joka kuudes hankkeeseen osallistunut nuori vastasi palautekyselyyn. Näin ollen kerätty kyselypalaute ei tuonut näkyville hankkeen vaikutuksia nuorten sosiaalisiin, psyykkisiin ja fyysisiin taitoihin. Sen vuoksi aloituslomakkeen käytöstä luovuttiin vuonna 2021.

Avoimiin kysymyksiin vastattiin melko harvoin, mutta niiden perusteella voidaan todeta seuraavaa:

- Nuorten toivomuksia otettiin huomioon tulevan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Niitä myös sovellettiin niin, että työpajat olisivat kiinnostavia erilaisille osallistujille.
- Osa nuorista korosti, että toiminta on ollut hyödyllistä ja rentouttavaa.
- Nuoret mainitsivat usein saaneensa rohkeutta, uskallusta ja itsevarmuutta. Toiminta kehitti myös hyväksymistä ja heittäytymiskykyä.
- Nuorten mielestä toiminta oli hauskaa, kivaa, rentouttavaa ja positiivista.

1.2 TEEMAHAASTATTELUT

Joulukuussa 2020 ja tammikuussa 2021 toteutettiin laadullista arviointia haastattelutiedonkeruun muodossa. Haastatteluihin osallistui kahdeksan nuorta eri paikkakunnilta. Haastattelut toteutettiin yksilö- ja ryhmähaastatteluina. Puolet haastateltavista tavoitettiin jonkin muun työpajan tai koulun kautta ja puolet kaverin suosituksella. Menetelmässä ei käytetty otantaa. Osallistuminen oli vapaaehtoista, ja haastatteluihin saatiin nuorilta kirjalliset suostumukset.

Sisällöt esitellään kuvassa 2. Yksilöhaastattelun isona plussana oli se, että nuorilla oli vapaus puhua luottamuksellisesti tutkijan kanssa. Osan haastatteluaineistosta keräsi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiikan opiskelija Miisa Järvinen osana opinnäytetyötään, jonka otsikko on *Tanssillisen toiminnan merkitys työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille* (ohjaajana lehtori Tommi Pantzar).

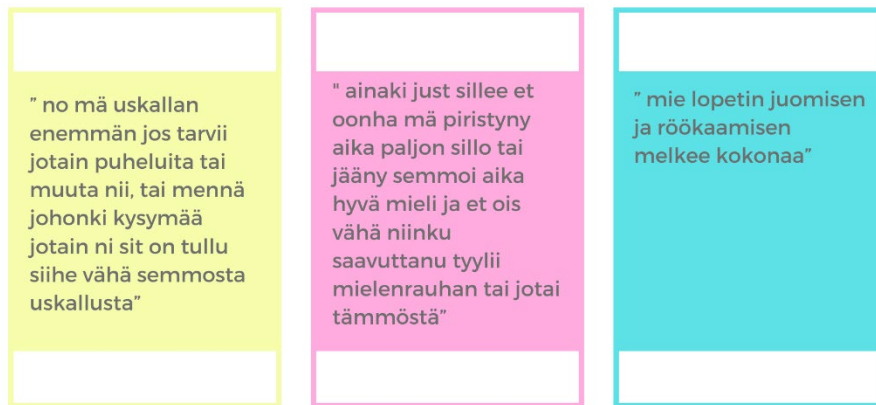
Laadukkaan haastatteluaineiston saaminen perustuu luottamukseen, ja tämä toteutui tässä hankkeessa hyvin. Haastateltava uskalsi vastata myös emotionaalisesti itselleen vaikeisiin kysymyksiin ja sai kertoa vapaasti omista kokemuksistaan. Ryhmähaastattelun plussana taas oli se, että nuori sai ajatuksia myös muiden haastateltavien kokemuksista. Näin hän pystyi täydentämään omaa vastaustaan jälkikäteen, jos edellisen puhujan vastaus oli herättänyt uusia ajatuksia tai näkemyksiä.

Haastatteluaineiston perusteella voidaan todeta, että

- kaikki haastatellut nuoret tutustuivat työpajan ansiosta uusiin ihmisiin ja useimmat saivat ystäviä
- haastateltavat huomasivat tanssipajojen positiivisen vaikutuksen omaan elämäntilanteeseensa ja hyvinvointiinsa
- jokainen haastateltava sai hankittua Huuma-työpajojen aikana erilaisia taitoja:
 - uskallusta vuorovaikutukseen ryhmän sisällä ja sen ulkopuolella
 - uutta perspektiiviä elämään
 - uusia asioita itsestään
 - keinoja kuunnella itseään ja muita ihmisiä
 - itseilmaisua
 - yhdessä olemista toisten kanssa
 - eri tapoja hyödyntää taidetta
- tanssin parissa nuoret kokivat seuraavia tunteita: onnistuminen, piristys, mielenrauha, mukavuus, energia, positiivisuus, hauskuus ja tasapaino
- tanssi on myös auttanut purkamaan ajatuksia ja pääsemään irti jännityksestä sekä edistänyt kehollista kommunikointia.

Kuvassa 3 esitellään aineistosta sitaatteja, jotka kuvaavat nuorten kokemuksia tanssipajojen toiminnan vaikutuksista elämäänsä.

Kuva 3. Eräs nuori kertoi... eli sitaatteja nuorten haastatteluista.

Haastatteluissa osa nuorista ei aluksi osannut sanoittaa tanssin merkitystä. Apukysymykset kuitenkin auttoivat nuoria pohtimaan asiaa ja toivat lisätietoa. Tästä syystä haastattelu toimi aineistojen hankintamenetelmänä paremmin kuin kysely.

Tanssin merkityksestä Huuma-hankkeen aikana nuoret kertoivat muun muassa, että:

"Kyllä se on tärkeätä ja kivaa, ja kivaa liikkumista ja se on kiva et siel on muutakin, kun pelkkää sitä tanssia."

"Merkitys, no siin on ehkä kans oppinu niinku uusia asioita kehostansa ja sitten ehkä se just et ajattelee asiat eri tavalla."

1.3 LUOVAT ARVIOINTIMENETELMÄT

Juvenia vastasi myös luovan arviointimenetelmän kehittämisestä. Alussa kartoitettiin hankkeita ja tutkimuksia, joissa oli käytetty taidelähtöisiä ja muita luovia menetelmiä, sekä esiteltiin arviointimenetelmiä. Erityisfokus oli luovissa arviointi- ja tutkimusmenetelmissä. Kirjallisuuskatsauksen pohjalta Huuma-hankkeelle valittiin sopivia luovia arviointimenetelmiä testaukseen. Oleellista oli löytää niitä menetelmiä, jotka mahdollistavat hankkeen vaikutuksen arvioinnin nuorten hyvinvointiin. Hankkeen työpajoihin osallistui sekä kantasuomalaisia että maahanmuuttajataustaisia nuoria, joten arvioinnissa keskityttiin sellaisiin menetelmiin, joita voi käyttää kielitaidon tasosta riippumatta.

Keväällä 2020 perehdyttiin kolmeen menetelmään, joita päätettiin kokeilla. Pandemia ja siihen liittyvät rajoitukset kuitenkin vaikeuttivat luovien menetelmien testausta. Suurin osa työpajoista siirtyi verkkototeutukseen, joten valitettavasti emme löytäneet halukkaita nuoria osallistumaan kahteen ensimmäiseen menetelmään.

Luovia arviointimenetelmiä kuvataan tarkemmin erikseen Raportti Luovista Arviointimenetelmistä ja Niiden Käytöstä -dokumentissa.

Valokuva arviointimenetelmänä

Nuori valokuvasi kokemuksiaan tanssityöpajoihin osallistumisesta käyttämällä vapaasti omaa mielikuvitustaan ja taidenäkökulmaa. Tavoitteena oli selvittää, mitä nuorelle tulee mieleen, jos hän ajattelee tanssin tai liikkeen merkitystä sille, miten hän toimii ryhmässä.

Menetelmää esiteltiin tanssityöpajojen ryhmissä, hankkeen tapahtumassa (kevätkuuhla) ja hankkeen Instagram-tilillä. Nuoria kannustettiin jakamaan kokemuksiaan tanssista; samalla oli mahdollisuus voittaa arvonnassa lahjakortti. Nuori pystyi osallistumaan laittamalla kuvan joko sähköpostissa suoraan tutkijalle tai hankkeen Instagramiin tägäämällä @huuma_hanke ja käyttämällä hashtagia #huuma_kuva.

Sarjakuva arviointimenetelmänä

Sarjakuvamenetelmän tavoitteena oli tarjota hankkeeseen osallistuville nuorille mahdollisuus kertoa tanssityöpajojen vaikutuksesta heidän elämäänsä rennolla tavalla. Tarkoituksena oli luoda, joko yksin tai pienissä ryhmissä, lyhyitä sarjakuvatarinoita heidän omista kokemuksistaan piirtämällä tai käyttämällä annettuja kuvia ja kirjoittamalla kertomuksia.

Verkkotyöpajoissa sarjakuvamenetelmää voi toteuttaa Storyboard That -palvelun kautta. Tarinoiden aiheena on **tanssin tai liikkeen merkitys sille, miten nuori toimii ryhmässä**.

Kysymys nuorille: **Mitä sinulle tulee mieleen, jos ajattelet tanssin tai liikkeen merkitystä sille, miten toimit ryhmässä?**

Kehonkuvan piirtäminen arviointimenetelmänä

Kehonkuvamenetelmä toteutettiin syksyllä 2021 kaikissa kolmessa kaupungissa viidessä eri ryhmässä. Yhteensä saatiin 34 piirustusta, joista 23 kuului kohderyhmään eli ikäryhmään 16–29 vuotta. Tämän lisäksi pari osallistujaa täytti 30 vuotta hankkeen aikana.

Kehonkuvamenetelmän käyttämiseen osallistuvista nuorista jokainen piirsi työpajan alussa kuvan siitä, miltä kehossa tuntui ennen toimintaa, sekä toisen kuvan toiminnan lopussa. Piirtäminen kesti vain muutaman minuutin.

Piirustuksista näkyy tanssityöpajan positiivinen vaikutus nuorten kehoon ja mieleen. Kun tarkasteltiin niitä piirustuksia, jotka oli työstetty tanssipajojen alussa, ja verrattiin niitä piirustuksiin, jotka oli työstetty toiminnan lopussa, voitiin yleensä huomata, että osallistujien kokemus hyvinvoinnista oli parantunut selvästi. Piirustuksista näkee, että nuoret ovat piristyneitä ja rentoutuneita. Menetelmä oli helppo toteuttaa, eikä siihen tarvinnut kielitaitoa.

1.4 ETNOGRAFINEN ARVIOINTIOSUUS – OMA HAVAINNOINTI

VIERAILUT JA TEEMAHAASTattelut

Havainnoinnin avulla saatiin arviointia täydentäviä taustatietoja muun muassa taiteellisista harjoituksista, ryhmän dynamiikasta, osallistujien toimintatavoista, tiloista (koulut, tanssiorganisaation tilat), viestinnästä (verbaalisesta ja nonverbaalisesta) ja kuntien toimijoiden avusta tanssipajatoiminnan toteuttamiseksi. Vierailuja oli sekä kasvokkain että verkossa, osa hybridinä. Hankkeen aikana tehtiin useampia vierailuja jokaiseen työpajajaksoon, jos vain tilanne sen salli.

Vierailut tanssityöpajoihin ja osallistuminen muihin hankkeen tapahtumiin (esim. kevät- ja talvijuhlat, loppujuhlat Kuopiossa ja Mikkelissä, Maailma kylässä -festivaali, kuntakeskustelut, teemahaastattelut) toivat tutkijalle mahdollisuuden havainnoida hankkeen prosessia sekä sen mahdollisia vaikutuksia nuoriin. Tutkija kirjoitti säännöllisesti kenttäpäiväkirjaa, johon hän kirjasi tapahtumia ja toimintaa sekä keskusteluja. Tanssityöpajoihin osallistumalla ja niiden peilaamisella tutkija sai itsekin kokemuksia luovan liikkeen vaikutuksista hyvinvointiin sekä ymmärrystä siitä, miltä se tuntuu kehossa ja mielessä. Kuvassa 4 esitellään luovaa ja voimauttavaa tanssia.

Kuva 4. Työskentely paperin kanssa, avoin ryhmä 2020, Kuopio / ANTI-festivaali. Valokuva: Pekka Mäkinen.

Reflektointikeskustelut antoivat näkemyksiä siitä, miten prosessin toteuttaminen sujuu, mitkä asiat toimivat ja miten konsortio voisi tukea taideorganisaation toimintaa. Hankkeen toteutuksen aikana esiintyi erilaisia haasteita taideorganisaatiosta riippuen. Esimerkiksi nuorten saaminen mukaan toimintaan oli aluksi vaikeaa, ja nuorten vaihtuvuus oli suurta toimintaympäristöjen luonteesta johtuen. Myöhästyminen tanssityöpajoista oli tavallista, työpajojen tilat olivat toiminnan toteuttamisen suhteen erilaisia ja eri aikoina ja eri paikkakunnilla oli vaihtelevia pandemiarajoituksia. Lisäksi tuli uusia toimintaan liittyviä järjestelyitä, kuten oppivelvollisuuden muutos.

Tutkijan havaintojen mukaan ryhmät, jotka koostuvat maahanmuuttajataustaisista nuorista, ovat yleensä aktiivisempia kantasuomalaisiin nuoriin verrattuina. Tanssityöpajavierailuiden aikana maahanmuuttajataustaiset nuoret innostuivat aktiivisemmista harjoituksista kuin muiden ryhmien nuoret. Myös osallistujien ikä oli monissa ryhmissä erottelava tekijä: nuoremmat (lähempänä

16:ta vuotta) olivat yleensä ujompia kuin vanhemmat nuoret (lähempänä 29:ää vuotta). Tätä ei kuitenkaan ilmennyt monikulttuurisissa ryhmissä.

TELMA-nuorten ryhmissä tutkijan läsnäolo sekä paikan päällä että verkossa koettiin häiritseväksi tekijäksi. Nuorten huomio hajaantui; he olivat kiinnostuneempia uudesta henkilöstä. Tämä on ymmärrettävää, koska tanssityöpajoissa toimivat kehitysvammaiset nuoret olivat todella uteliaita ja lahjakkaita. Samalla he vaativat säännöllisyyttä, ja joskus pienet muutokset tuntuivat osalle isoilta ja vaikuttivat nuorten toimintaan työpajassa. Sen takia vierailuja tehtiin vain parissa sellaisessa ryhmässä, joihin osallistuvilla oli erityistarpeita.

Useammassa nuorten tanssityöpajaryhmässä sovittiin yhdessä taiteilijaohjaajien kanssa sääntöjä siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei ole pakko tehdä. Näin nuoret pystyivät toimimaan oman fiiliksensä mukaan. Pelisääntöjen tarve syntyi muun muassa siitä, että osa nuorista myöhästyi tanssityöpajoista. Lisäksi nuorten haluttiin tietävän, että heillä on mahdollisuus olla tekemättä harjoituksia tai vaikka levätä kesken työpajan, jos vain siltä tuntuu.

Etnografista arviointia täydensi nuorten tuotosten näkeminen. Työpajoissa osa nuorista käsikirjoitti, ohjasi ja kuvasi yksilö- ja ryhmävideoita yhdessä taiteilijaohjaajien kanssa. Videot ovat keskenään hyvin erilaisia ja tuovat esiin nuorten kokemuksia tanssityöpajoista. Videoissa näkyy, että nuoret ovat viihtyneet Huuma-toiminnassa.

Arvioinnin tärkeys myös nuoren omalle prosessille ilmeni siinä, että eräs nuori kertoi teemahaastattelun jälkeen tutkijalle, ettei hän ollut ennen arviointia (kyselypalaute ja haastattelut) ymmärtänyt, kuinka paljon tanssi vaikuttaa hänen elämäänsä. Kun häneltä kysyttiin hänen voinnistaan, hän ymmärsi, että *osallistuminen hankkeeseen on muuttanut hänen elämänsä*.

Kuva 5 ilmentää tanssin ja liikkeen tuottamaa hyvinvointia.

Kuva 5. Avoin ryhmä 2020, Kuopio / ANTI-festivaali. Valokuva: Pekka Mäkinen.

2. TAITEILIAOJAAJIEN KOKEMUKSIA

2.1 REFLEKTOINTI 2019–2021

Reflektoinnin pohjalta saatiin tärkeää tietoa hankkeen toiminnasta ja tuloksista, mikä mahdollisti toiminnan kehittämisen. Taiteilijaohjaajat täyttivät jokaisen tanssityöpajan jälkeen verkkolomakkeen (Surveypal), johon he kommentoivat ajankohtaisia havaintoja, yleistä tietoa toiminnasta, vinkkejä ja kehittämissuuntia (kuten yhteinen aika nuorten työpajan jälkeen).

Monissa ryhmissä yhteisruokailu toi nuorille mahdollisuuden keskustella keskenään, rentoutua, purkaa ajatuksia, nähdä hyötyä työpajasta sekä saada ikään kuin oma hetki ennen arkeen palaamista. Toisissa ryhmissä yhteiselle hetkelle ei ollut aikaa (esim. koulun aikataulut eivät sopineet) tai yhteistä aikaa ei ollut tarvetta viettää.

REFLEKTOINTIOSIOT:

- ❖ Mitkä olivat työpajakerran
 - a) sosiaaliset tavoitteet (itsetuntemus, sosiaaliset taidot, luovuus, rohkeus, suomen kieli)
 - b) taiteelliset tavoitteet (esim. liikesarjan luominen tietyistä teemasta, duettojen tekeminen) ja miten ne toteutuivat?
- ❖ Kuinka monta nuorta oli paikalla? Missä nuoret onnistuivat ja mistä he pitivät? Mikä oli heille vaikeaa?
- ❖ Muut havainnot ryhmän toiminnasta (lausahduksia nuorilta itseltään, toiminnallisen palautteen raportointi tms.)
- ❖ Mikä toimi / ei toiminut? Missä onnistuimme? Missä voisimme kehittyä?

Yksi hankkeen tavoitteista oli ryhmässä toimimisen tukeminen. Siihen liittyvää luovaa toimintaa kuvaa hyvin kuva 6.

Kuva 6. Vantaa / Tanssiteatteri Raatikko. Valokuva: Annukka Pakarinen.

Taiteilijaohjaajat sopeutuivat hyvin ryhmissä ilmeneviin nuorten kiinnostuksen kohteisiin ja rajoituksiin. Jokainen ryhmä koki omia haasteitaan ja tarvitsi erilaisia ratkaisuja. Haasteiden luonteet olivat erilaisia. Niihin kuului esimerkiksi teknisiä ongelmia, nuorten tulematta jättämistä ilman ilmoittamista, koronapandemiaan liittyviä rajoituksia ja fyysisiä esteitä työtapojen toteuttamisessa

(esim. luokkatila, jossa on pulpetteja ja jossa ei voi vapaasti tanssia, tai häiritsevät peilit seinillä). Ryhmät ja heidän tarpeensa olivat vaihtelevia, joten ei ollut yhtä tapaa toteuttaa tanssityöpajoja. Tanssityöpajat olivat keskenään erilaisia kuten niihin osallistuvat nuoretkin (tausta, intressit). Jokaisen ryhmän toimintaa piti suunnata kuuntelemalla nuoria ja kokeilujen kautta.

Tärkeä osa reflektointia olivat nuorten kommentit. Ne toivat ajankohtaista tietoa siitä, mitä nuoret pitivät toiminnasta. Ne myös antoivat vinkkejä siihen, mihin suuntaan toimintaa voisi kehittää. Taiteilijaohjaajat huomasivat usein nuorten mielialan parantumista työpajan aikana.

Kuvassa 7 esitellään nuorten sitaatteja, jotka on poimittu reflektoinnista:

Kuva 7. Nuorten taiteilijaohjaajille antamia mielipiteitä tanssityöpajojen aikana.

Työpajojen suunnittelussa on tärkeää kuunnella nuoria, jotta toiminta on heidän näkökulmastaan motivoivaa. Reflektointi antoi kuvan siitä, mitä kaikkea työpajoissa kannattaa tehdä ja mihin suuntaan työpajatoimintaa kannattaa kehittää niin, että se tarjoaisi nuorille hyödyllistä ja kiinnostavaa sisältöä. Tämä aineisto toi myös tietoa siitä, minkälaisia osallistujat ovat (esim. ujoja tai hyvin aktiivisia), mitkä olivat mahdolliset haasteet (esim. yhteisymmärrys, tekniset ongelmat) ja miten yhteistyö eri tahojen (esim. VALMA- ja TELMA-koulutus) kanssa sujui. Reflektointi toi esiin kokonaiskuvan tanssityöpajojen suunnittelusta ja toteutuksesta.

Taitelijaohjaajat keräsivät myös nuorilta heidän näkemyksiään omista onnistumisistaan. Alla muutamia esimerkkejä siitä, mitä nuoret saivat tanssityöpajoista:

- "Rohkeutta, uskallusta tehdä sellaisia asioita, joita ei normaalisti uskalla"
- "Heittäytymistä ja se, että ei ollut liikaa aikaa toteuttaa tehtävää"
- "Spontaanius"
- "Hyväksyin sen, että mikään ei ole täydellistä, eikä tarvitsekaan olla."
- "Hyväksyä oman inhimillisyytensä, improvisaatiosta ei ollut aiempaa kokemusta, mutta ei ollut kovin monella muullakaan."
- "Ryhmässä oppi tuntemaan uusia puolia"

Huuma-työpajat toimivat todella hyvin – osallistujien enemmistölle tämä toimintatapa toi hyötyä ja vahvisti elämän taitoja (nuorten palaute + reflektointi).

2.2 MUUT MENETELMÄT

Keväälle 2020 oli suunniteltu haastattelut taiteilijaohjaajien kanssa, mutta pandemian takia ne korvasi verkkokysely (Webropol). Kyselyn tavoitteena oli selvittää saatuja kokemuksia, sosiaalista vahvistumista tanssityöpajojen kautta – kuten tanssitoiminnan vaikutuksia (psykkiset, sosiaaliset, fyysiset) – sekä ryhmän ja ohjaajan toimintaa. Kesällä 2020 tehtiin kehittämispäivän aikana väliarviointi, joka oli suunnattu hankkeen toteuttajille. Sen tavoitteena oli kirkastaa tavoitteita, vahvistaa toivottavaa toimintaa sekä huomata ja korjata mahdolliset toimimattomat toiminnot. Tanssityöpajoihin osallistuvien nuorten ilo on nähtävissä kuvassa 8.

Taiteilijaohjaajat toivoivat muun muassa kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisen nuorten tutustumista toisiinsa sekä yhteistyön lisäämistä eri kaupunkien, nuorten ryhmien ja nuoriso-ohjaajien välillä. Koronapandemian vuoksi toteutettiin virtuaaliset kevät- ja talvijuhlat, joihin osallistui nuoria eri ryhmistä kaikilta hankepaikkakunnilta.

Hankkeen päättyessä, vuosien 2021 ja 2022 vaihteessa, järjestettiin kehittämispäivän osana hanketoimijoiden yhteinen loppuarviointi. Sen avulla saatiin tietoa siitä, miten hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet ja mitä kehittämiskohtia tulevaisuuden toiminnassa olisi. Tuloksia loppuarvioinnista avataan Johtopäätökset-osassa.

Kuva 8. Mikkeli 2021 / ESTO – Etelä-Savon Tanssiopisto. Valokuva: Tom Lönnqvist.

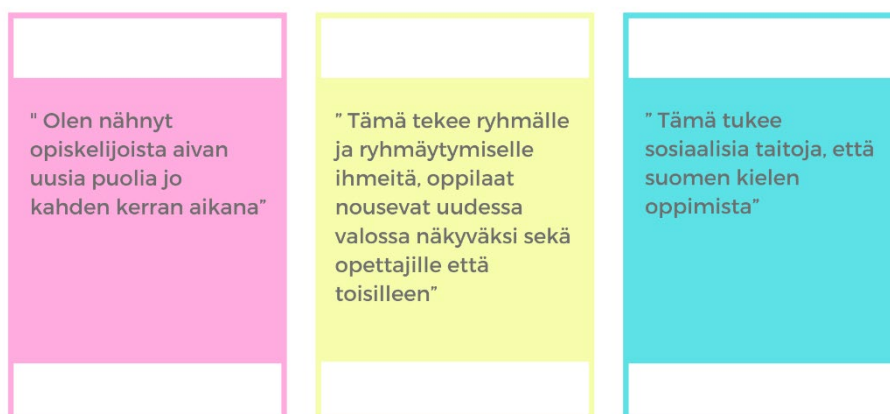
3. OPETTAJIEN JA NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ HANKKEEN TOIMINNASTA

Koko hankkeen aikana kerättiin palautetta myös opettajilta ja nuorisotyöntekijöiltä, jotka osallistuivat toimintaan nuorten kanssa. Kyselyihin vastasi vain osa nuorisoalan ammattilaisista; iso osa täydentävää aineistoa on saatu kuntakeskusteluissa. Palautetta kerättiin siis sekä verkkokyselyllä että kuntakeskusteluissa. Palaute antoi kuvaa siitä, miten hanke vaikuttaa nuoriin eri tilanteissa – koulussa, luokassa, tauolla tai retkellä. Opettajat ja nuorisotyöntekijät näkevät nuoria useammin kuin taiteilijaohjaajat, joten he pystyvät huomaamaan myös pitkäkestoisia vaikutuksia. Tanssityöpajoihin osallistuneet nuoret ovat saaneet toiminnasta uusia valmiuksia (esim. rohkeutta ja uskallusta). Huuma-toiminta on sopinut hyvin nuorten enemmistölle – mutta ei välttämättä kaikille.

Opettajat korostivat, että maahanmuuttajien VALMA-ryhmissä suomen kielen opiskeleminen toteutui hyvin kehon ja liikkeen kautta. Työpajan aikana nuorista tuli esiin erilaisia puolia, joita ei voinut nähdä luokkatilanteessa. Opettajat ja nuorisotyöntekijät huomasivat nuorissa iloa, positiivista vahvistusta mielialaan sekä lisääntynyttä yhteenkuuluvuutta. Vastaajat huomasivat muutosta myös nuorten käyttäytymisessä koulussa: nuoret saivat rohkeutta ilmaista omia mielipiteitään ja toimia ryhmässä. Tanssityöpajoissa olevat nuoret esimerkiksi uskalsivat osallistua laulamiseen ja heittäytyä muuhun ohjelmaan luokkaretken aikana. Osa nuorista kuunteli Huumassa käytettyä musiikkia tauoilla koulussa ja jopa tanssi käytävällä. Monelle herkälle nuorelle tällainen käyttäytyminen oli iso askel omien tunteiden ilmaisuun.

Opettajat nostivat esiin taiteilijaohjaajien työn merkittävyyttä ja sitä, että toiminnalla on yhteiskunnallinen vaikutus. Opettajat ja nuorisotyöntekijät kokivat yleisesti, että tanssityöpajat sujuivat suhteellisen hyvin. Heidän mielestään niiden toimintaan ei tarvitsisi tehdä isoja muutoksia. He huomasivat myös pieniä ja isoja onnistumisia työpajojen ulkopuolella. *Pienet muutokset voivat olla yhteiskunnallisesti suuria, jos tällaisella työpajatoiminnalla vähennetään nuorten syrjäytymistä ja syrjäyttämistä.*

Opettajien kommentit nousivat esiin myös taiteilijaohjaajien reflektoinneista. Esimerkkinä on sitaatteja palautteesta, joka annettiin Kuopiossa syksyllä 2020 (kuva 9).

4. KUNTATOIMIJAT

Hankkeen toteutuskunnilta kerättiin hankkeen alussa verkkokyselyn avulla odotuksia hankkeen tavoitteiden ja erityisesti tulosten suhteen. Kuntien edustajilta kysyttiin hankkeen alussa seuraavat kysymykset:

1. Mitä toiveita sinulla on tanssityöpajoista?
2. Mitä yksilö-, nuoriso- tai kuntatason tuloksia toivoisit hankkeesta?
3. Mikä asia muuttuu tanssityöpajojen tuloksena?
4. Mitä toivot, että nuorten kanssa toimivat ammattilaiset oppivat tanssityöpajoista?

Eri kunnilla oli erilaisia odotuksia. Vantaan kaupungin alkukartoituksessa toivottiin nuorten eritasoisen toimintakyvyn huomioimista ja pedagogista lähestymistapaa tanssityöpajoissa. Kunnan edustajan odotukset olivat seuraavat:

- yksilötasolla: nuorille positiivisia kokemuksia sekä voimaantumista
- nuorisotasolla: itsetuntemuksen lisäämistä sekä polkuja uusiin harrastuksiin
- kuntatasolla: nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Kuopion edustaja odotti, että toiminta tavoittaa sekä maahanmuuttajanuoria että kantasuomalaisia nuoria toimimaan ja verkostoitumaan yhdessä. Toiveet tuloksista olivat seuraavanlaisia:

- yksilötasolla: yksittäisen nuoren voimaantumista
- nuorisotasolla: uusia toimintamalleja ja käytänteitä nuorten tavoittamiseksi
- kuntatasolla: taide- ja kulttuurilaitosten uudet yleisöt, yleisötyön kehittäminen.

Mikkelin edustajan toiveena oli, että Huuma-toiminta olisi nuorten toiveesta lähtevää toimintaa ja että kuntaan jäisi pysyvää, matalan kynnyksen tanssiryhmätoimintaa.

Toiminnan päättyessä kunnilta kysyttiin, miten heidän alkuodotuksensa olivat toteutuneet. Saimme kuntakeskusteluissa myönteistä palautetta. Kuntien odotukset olivat yleisesti ottaen toteutuneet aika hyvin. Valitettavasti vain yksi kunta vastasi loppukyselyyn.

IV. JOHTOPÄÄTÖKSET

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Tanssi sopii hyvin työskentelyvälineeksi eri ryhmien kanssa. Tanssi antaa vapautta sekä tuo luovuutta ja näkemyksen siitä, että jokainen voi löytää itselleen kiinnostavia liikkumisen ja ilmaisun tapoja. Tanssityöpajojen toimintaa muokattiin nuorten ryhmien tarpeiden ja tavoitteiden mukaan. Yleisesti ottaen hankkeen tavoitteiden saavuttaminen onnistui (ks. liite 1); toisaalta ilmeni myös muutamia kehittämiskohteita.

Määrälliset tulokset ylittivät tavoitteen reilusti: hankkeessa tavoitettiin 307 nuorta.

Nuorten, taiteilijaohjaajien ja opettajien antama palaute osoitti, että nuorten yhteisöön kuulumisen tunne ja kyky toimia yhdessä muiden kanssa lisääntyivät. Tanssityöpajat toimivat hyvin ja vahvistivat nuorten elämän valmiuksia. Ne vaikuttivat positiivisesti itsetuntoon, antoivat rohkeutta sekä edistivät heikossa asemassa olevien nuorten hyvinvointia. Pitkällä tähtäimellä nuorten hyvinvoinnissa voidaan todennäköisesti havaita kohentumista, joka edesauttaa nuorten sijoittumista koulutukseen ja työelämään.

Hankkeessa ei pystytty mittaamaan onko kaikkien nuorten fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky parantunut ja jos on, miten. Nuorilta kerätty palautekysely ei antanut vastauksia tähän aiemmin mainituista syistä.

Hankkeen toiminta antoi maahanmuuttajataustaisille nuorille mahdollisuuden harjoitella suomen kieltä toiminnallisemmin osana kotoutumiskoulutusta, ja samalla se vahvisti heidän

integroitumisprosessiaan. Ymmärrys eri kulttuureista ja kyky toimia eritaustaisten ihmisten kanssa lisääntyi jonkin verran, mutta yhteyttä eri ryhmien (esim. kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisten nuorten) välillä ei saavutettu. Synä olivat ryhmien aikataulut ja pandemiatilanne. Tämä tavoite saavutettiin kuitenkin osittain hankkeen järjestämissä tapahtumissa (esim. Mikkelin kesäleiri) sekä omien ryhmien sisällä (maahanmuuttajataustaiset nuoret eri kulttuureista ovat tuoneet esiin omaa kulttuuriaan ja jakaneet keskenään omia tarinoitaan ja kokemuksiaan) mutta ei eri ryhmien välillä. Pari kantasuomalaista VALMA-ryhmästä innostui Huuma-toiminnasta, ja he ovat jakson jälkeen jatkaneet osallistumista tanssitoimintaan avoimessa ryhmässä. Kuopion avoimessa ryhmässä on tarkoitus jatkaa toimintaa nuorten itsensä organisoimana.

Pandemian aikana Lasten ja nuorten säätiö on järjestänyt verkossa nuorille suunnattuja tapahtumia (talvijuhla ja keväťjuhla). Niiden kautta hankkeeseen osallistuvat nuoret eri kaupungeista ovat saaneet mahdollisuuden tutustua toisten ryhmien toimintaan ryhmien tekemien videoiden avulla ja lähettää terveisiä muille nuorille.

Tanssi- ja nuorisoalan osaaminen on kehittynyt koulutuksissa ja yhteisissä palaverissa, joihin on osallistunut hankehenkilökuntaa, taiteilijaohjaajia, opettajia, nuorisotyöntekijöitä ja kunnan edustajia. Perehdytyskoulutuksia pidettiin 12, ja niihin osallistui 102 opetus- ja nuorisoalan ammattilaista. Kaupungeilla oli halua jatkaa yhteistyötä hankkeen päättymisen jälkeenkin mahdollisuuksien mukaisesti. Koulutukset toimivat hyvin ja syvensivät molempien osapuolten ymmärrystä.

Kaikkia kehitettyjä luovia arviointimenetelmiä ei päästy testaamaan ryhmissä. Synä siihen oli erityisesti pari vuotta hankkeen aikana kestänyt pandemiatilanne. Verkko-työpajoissa nuorten aktiivisuus oli usein matalampaa kuin normaalioloissa. Vasta syksyllä 2021, kun rajoitukset helpottivat, päästiin testaamaan yhtä kehitettyä menetelmää. Sen toimivuudesta kerrotaan lisää Selvitys ja suositukset -osiossa.

Haasteista huolimatta suurin osa hankkeen tavoitteista toteutui hyvin. Hankkeessa myös ylitettiin hankesuunnitelmassa tavoiteltu nuorten osallistujien määrä reilusti.

KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tulevissa hankkeissa kannattaa varata enemmän aikaa yhteiskehittämiseen osatoteuttajien kesken (Huuma-hankkeessa toteutettiin yksi kehittämisspäivä vuodessa).

Taiteilijaohjaajat tarvitsisivat myös enemmän työaikaa suunnittelu-, kehittämis- ja hallinnointityöhön sekä nuorten tavoittamiseen. Yhteistyötä taideorganisaatioiden ja päätoteuttajan sekä tutkijoiden kanssa voisi kehittää niin, että ESR-lomakkeiden täyttö ja arviointimateriaalin hankinta olisi sujuvaa riippumatta siitä, onko hankkeen hallinto tai arviointitiimi paikalla vai ei. Hankkeessa oli koettu haasteita ESR-lomakkeiden ja muiden tarvittavien materiaalien käytössä.

Eritaustaisten nuorten kohtaaminen kannattaisi ottaa huomioon jo hankevalmistelussa. Siitä tulisi sopia etukäteen yhteistyökumppaneiden kanssa, jotta tavoitteen saavuttaminen olisi mahdollista. Huuma-toiminnan aikana eri kulttuurien ymmärryksen lisääntymisen esteenä olivat myös yleiset rajoitukset Suomessa, joihin emme pystyneet reagoimaan eri tavalla.

LÄHTEET

Järvinen, M. 2021. Tanssillisen toiminnan merkitys työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogikoulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/496871/Jarvinen_Miisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 17.2.2022].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a. Huuma – tulevaisuustaitoja nuorille tanssin keinoin.

WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/huuma-tulevaisuustaitoja-nuorille-tanssin-keinoin/> [viitattu 17.2.2022].

Storyboard That s.a. Digitaalinen tarinankerronta. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.storyboardthat.com/fi> [viitattu 17.2.2022].

LIITTEET

- LIITE 1. Huuma-hankkeen tulokset
- LIITE 2. Kokonaiskuva arvioinnista (lähde: arviointisuunnitelma)
- LIITE 3. Koonti hankkeen tavoitteista, arviointimenetelmistä ja tuloksista

LIITE 1. Huuma-hankkeen tulokset

Huuma-hankkeen tulokset	
1.	225 nuoren yhteisöön kuulumisen tunne ja kyky toimia yhdessä muiden kanssa on lisääntynyt.
2.	225 nuoren fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky on parantunut.
3.	110 maahanmuuttajataustaisen nuoren yhteiskuntaan integroituminen on vahvistunut ja yhteys kantasuomalaisten nuorten kanssa lisääntynyt.
4.	225 nuorten ymmärrys eri kulttuureista ja kyky toimia eritaustaisten ihmisten kanssa on lisääntynyt.
5.	Nuoriso- ja tanssialan osaaminen nuorten sosiaalisen osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistamisesta sekä tanssin menetelmien käytöstä teemojen käsittelemisessä on kasvanut.
6.	Yhteistyötahojen ohjaajien ja opettajien ymmärrys luovien menetelmien vaikuttavuudesta on kasvanut, heidän kykynsä käyttää niitä on parantunut ja tietämys hankkeen valituista ydinteemoista on lisääntynyt.
7.	Hankkeessa käytettäviä toiminta- ja arviointimenetelmiä on kehitetty, systematisoitu ja jaettu yhdessä kumppanien kanssa.

LIITE 2. Kokonaiskuva arvioinnista

Arviointiosa	Mitä arvioidaan	Arviointimenetelmä	Arviointiaika	Arviointiin osallistujat	Raportointimuoto
<i>Tulosarviointi</i>	Tulosten saavuttamista	Mittarit rakennetaan hanke-suunnitelmasta sekä teoriataustan pohjalta	Raportointien yhteydessä, loppuraportointi vuoden 2021 loppuun mennessä	Kohderyhmä, taiteilijaohjaajat sekä kuntatoimijat	Taulukoitu mittari
<i>Prosessiarviointi</i>	Prosessin vaikutuksia, vahvuuksia ja heikkouksia, käytäntöjä ja toimintatapoja	a) Reflektointilomake (taidetoimijat) b) Päätöskeskustelut (LSN, taidetoimijat) c) Osallistava arviointi (taidetoimijat) d) Alkuarviointi (kuntatoimijat) e) Osallistava ja valtaistava väliarviointi hankkeen toteuttajille	a) Jatkuva b) Jokaisen työpajan loputtua c) 1–2 kertaa vuodessa (esim. hanketapaamisten yhteydessä) d) Syksy 2019 e) Vuoden 2020 loppu	Hankkeen toteuttajat (LNS, Xamk, taidetoimijat), kunta ja ohjausryhmä	Kirjallinen kuvaus vahvuuksista ja kehittämiskohteista
<i>Yksilöarviointi</i>	Kokemusta projektista	Etnografiset haastattelut nuorten kanssa, tarinallinen (visualisoitu)	Kohderyhmän ja hankeväen kohtaamisissa työpajojen ohessa	Kohderyhmä sekä taiteilijaohjaajat	Kuvallisia tarinoita hankepolusta ja kohtaamisista

LIITE 3. Koonti hankkeen tavoitteista, arviointimenetelmistä ja tuloksista

Tavoite	Laadulliset mittarit	Arviointimenetelmä	Tulokset
1. Hankkeeseen osallistuvien nuorten yhteisöön kuulumisen tunne ja kyky toimia yhdessä muiden kanssa lisääntyvät.	Osallisuuden määritelmä ja sen mittarit: – nuorten itsearviointit – ohjaajien näkemykset	– Kyselyt: aloitus- sekä lopetuspalaute ja reflektointilomake – Haastattelut ohjaajien (korvattu verkkokyselyllä) sekä nuorten kanssa	Hankkeeseen osallistuvien nuorten yhteisöön kuulumisen tunne ja kyky toimia yhdessä muiden kanssa lisääntyivät.
2. Hankkeeseen osallistuvat nuoret kokevat fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakykynsä paranevan.	Osallisuuden määritelmä ja sen mittarit: – nuorten itsearviointit – ohjaajien näkemykset	– Kyselyt: aloitus- sekä lopetuspalaute ja reflektointilomake, mahdollinen haastattelu – Haastattelut ohjaajien sekä nuorten kanssa	Opettajien ja taiteilijaohjaajien mielestä hankkeeseen osallistuvat nuoret kokivat fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakykynsä paranevan.
3. Maahanmuuttaja-taustaisten nuorten suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisen tunne vahvistuu, erityisesti vasta maahantulleilla nuorilla.	Osallisuuden määritelmä ja sen mittarit: – nuorten itsearviointit – ohjaajien näkemykset + kulttuurienvälisen kompetenssien viitekehys	– Kyselyt: aloitus- sekä lopetuspalaute ja reflektointilomake, mahdollinen haastattelu – Haastattelut ohjaajien sekä nuorten kanssa	Hankkeeseen osallistuvien maahanmuuttaja-taustaisten nuorten suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisen tunne vahvistui.
4. Nuorten ymmärrys eri kulttuureista ja kyky toimia eritaustaisten ihmisten kanssa lisääntyy.	Osallisuuden määritelmä ja sen mittarit: – nuorten itsearviointit – ohjaajien näkemykset + kulttuurienvälisen kompetenssien viitekehys	– Kyselyt: aloitus- sekä lopetuspalaute ja reflektointilomake, mahdollinen haastattelu – Haastattelut ohjaajien sekä nuorten kanssa	Nuorten ymmärrys eri kulttuureista ja kyky toimia eritaustaisten ihmisten kanssa lisääntyi jonkin verran ryhmien sisällä.
5. Tanssi- ja nuorisovalan osaaminen kasvaa ja toimintatavat kehittyvät.	Tavoitteen toteutumista arvioidaan toteutuneiden koulutus- ja kehittämistapahtumien määrällä, tapahtumiin osallistuneiden määrällä , tapahtumista saatavilla palautteilla , taiteilijaohjaajien työn omalla arvioinnilla sekä kehittämistyön seurannalla, jota Juvenia kehittää hankkeen aikana.		Tanssi- ja nuorisovalan osaaminen kasvoi ja toimintatavat kehittyivät.
6. Vaikutuksia arvioidaan edellä mainittujen keinojen avulla.	Hankkeen vaikutusten arviointi (nuorten kuuleminen , vaikuttavuus eri mittareilla mitattuna) itse-, vertais- ja asiantuntija-arviointien kautta, jotka tuottavat sekä laadullisia että määrällisiä tuloksia: a. Välittömät vaikutukset (nuoret osallistuvat toimenpiteisiin) ts. asiat, joita teemme konkreettisesti. b. Välitason vaikutukset (nuorten fyysinen ja psyykinen hyvinvointi; palvelut kehittyvät) ts. asiat, joihin vaikutamme suoraan ja epäsuorasti. c. Viimesijaiset vaikutukset (osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen yksilötasolla) ts. pidemmän aikavälin tuotokset. d. Viimesijaiset yhteiskunnalliset vaikutukset (kotoutumisen edistäminen, rasmin ehkäiseminen) ts. laajemmat vaikutukset muiden nuorisohankkeiden ohella. Arvioinnin laajuus (scope): hankkeen etenemistä ja tuloksia peilataan aiempiin ja käynnissä oleviin taidelähtöisiä menetelmiä käyttäviin (esim. Circus Maximus), nuorten osallisuutta edistäviin kehittämishankkeisiin sekä monialaiseen (nuoriso)tutkimukseen.		

